

Motion till riksdagen 2013/14:Fi301

av **Lena Sommestad och Sara Karlsson (S)**

Den samhällsekonomiska diskonteringsräntan

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nivån på den samhällsekonomiska diskonteringsräntan bör beslutas av riksdagen.

Motivering

År 2006 publicerade sir Nicholas Stern sin uppmärksammade rapport *The Stern Review of the Economics of Climate Change*. Ett av de mest omdebatterade inslagen i denna rapport var förslaget om att använda en lägre samhällsekonomisk diskonteringsränta än normalt, i syfte att mer korrekt värdera nyttan av en framtid utan alltför långtgående klimatförändringar. Sir Nicholas Stern utmanade med detta förslag om en lägre diskonteringsränta ett av nationalekonomins grundläggande antaganden, nämligen antagandet om att framtidens konsumtion ska värderas lägre än nutidens. Istället lyfte han fram ett etiskt argument: det finns inte skäl att värdera framtida generationers välfärd lägre än vår egen. Genom att välja en låg diskonteringsränta kunde Stern argumentera för att klimatinvesteringar, som idag sällan anses vara samhällsekonomiskt lönsamma, borde genomföras snarast, i syfte att undvika högre kostnader längre fram.

Sir Nicholas Stern valde en diskonteringsränta på 1,4 procent i ett framtidsperspektiv på 200 år. Med denna diskonteringsränta måste nyttan om hundra år av utsläppsminskningar som sker idag överstiga kostnaden med en faktor fyra, för att räknas som lönsam. Med en högre diskonteringsränta, till exempel 6 procent, måste den framtida nyttan av utsläppsminskningar istället vara 400 gånger större om 100 år för att räknas som lönsam (Martin Persson och Thomas Sterner, *Konsensus i förändring – klimatekonomi efter Stern*, Ekonomisk Debatt nr 4, 2008). Detta räkneexempel visar att diskonterings-

Fel! Okänt namn på

räntan har en avgörande betydelse för hur värdet av klimatpolitiska investeringar bedöms.

Sterns argumentation möttes först av hårt akademiskt motstånd men har under hand fått ett starkt genomslag, både vetenskapligt och politiskt. Idag är det allmänt erkänt att valet av diskonteringsränta rymmer etiska och normativa aspekter. Det är också vanligt att göra en distinktion mellan individens konsumtionsbeslut, där idén om att värdera framtiden lägre än nutiden många gånger är relevant, och stora politiska investeringsbeslut, som kräver ett annat synsätt på framtiden, bortom den enkla nyttokalkylen. Beslut om investeringar i klimatsmart infrastruktur, till exempel, kan ju ha effekt många decennier fram i tiden och inbegripa omfördelning mellan såväl länder som generationer. Sådana investeringar rymmer också risker, som kan vara svåra att bedöma.

En viktig konsekvens av den nya syn på diskonteringsräntan, som Stern lanserade, är att frågan om diskonteringsräntans nivå inte längre kan ses som en angelägenhet för ekonomier eller andra experter. Valet av diskonteringsränta måste istället ses som ett politiskt vägval.

Hur hanteras då beslutet om diskonteringsräntan i Sverige idag? Svaret är att den viktigaste samhällsliga diskonteringsräntan i Sverige fortfarande bestäms av experter. Beslut om diskonteringsräntans nivå tas av Arbetsgruppen för Samhällsekonomska Kalkylvärden och analysmetoder (ASEK-gruppen). ASEK-gruppen har beslutat att den samhällsekonomska diskonteringsräntan idag ska vara 4 procent (SIKA-rapport 2009:3). ASEK-gruppen refererar Sternrapportens slutsatser och noterar att det finns argument som talar för en lägre diskonteringsränta än 4 procent, i synnerhet på längre sikt, men i en sammanvägd bedömning, efter samråd med vetenskaplig expertis, har man landat i att 4 procent trots allt är en väl avvägd nivå. I övriga länder i Europa ligger diskonteringsräntorna på nivåer mellan 3 procent (i Tyskland) och 8 procent (i Frankrike).

Sammanfattningsvis bygger Sverige fortfarande klimatpolitiska beslut på en samhällsekonomska diskonteringsränta som beslutas av experter, utan offentlig debatt. Mot bakgrund av de etiska och normativa aspekter, som bör beaktas vid beslut om diskonteringsräntan, och i ljuset av klimatpolitikens stora betydelse i ett framtidsperspektiv, kan denna ordning inte längre anses lämplig. Nivån på den samhällsekonomska diskonteringsräntan bör i framtiden beslutas av riksdagen.

Stockholm den 3 oktober 2013

Lena Sommestad (S)

Sara Karlsson (S)